

E kötetben vannak megörökítve az utóbbi évek tudományos üléseinek jegyzőkönyvei, a közgyűlések jegyzőkönyvei, az egyetemnek ősi székhelyére, Kolozsvárra történt visszatérése alkalmával tartott díszgyűlésen elhangzott beszédek, *Koleszár László* történelmi visszapillantása a Szakosztály 22 évi működésére és *vitéz Berde Károly* orvoskari dékánnak a Szakosztály élete szempontjából döntő súlyú, az Orvostudományi Kar részéről az együttműködést bejelentő beszéde és az azóta gyémánt diplomával kitüntetett *Pataki Jenő* egészségügyi tanácsosnak orvostörténeti előadása. Időrendileg és tárgyánál fogva itt jelenik meg *szépszombati Genersich Antal* egyetemi nyilvános rendes tanár, az EME Orvosi Szakosztálya első elnökének (az akkori kolozsvári tudományos élet korrajzának beillő) emlékezete születésének 100 éves évfordulója alkalmából a Kolozsvárt felnőtt *Entz Béla* pécsi orvosprofesszor tollából. E kötetet a Szakosztályi élet krónikája és a Halottainkról szóló megemlékezés zárja be. — Az 51. kötet a dési vándorgyűlés előadásait tartalmazza.

Országos viszonylatban is felelősséget érzett a Szakosztály az orvostudományi kutatómunka elősegítése tárgyában, amikor válaszmánya úgy határozott, hogy 1000 pengős országos pályadíjat ír ki a legkiválóbb munka jutalmazására.

Nagyjainkról való megemlékezés ápolását célozza az az indítvány, amely szerint *Högyes Endre* és más nagyjaink emlékét egy-egy ünnepi előadással, illetőleg serlegbeszéddel kívánjuk ébren tartani.

Kolozsvár, 1943. január 15.

Dr. Krompecher István
szakosztályi titkár

Jelentés a Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály 1942. évi működéséről

Az 1942. év legnagyobb részét, egészen a november 7-én tartott közgyűlésig, a Szakosztály újjászervezésének előkészítése töltötte ki; ez idő alatt a Szakosztály munkája az Egyesület október 18—21-i dési vándorgyűlésen öt előadással való részvételre szorítkozott. Mindezekről az eseményekről, valamint a november 7-én tartott közgyűlés határozatairól és az általa megejtett tisztújításról teljes képet nyújt *dr. Oberding József György* nek, a Szakosztály volt titkáranak „A Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály utolsó öt éve. 1938—1942” címmel megjelent beszámolója [EM. XLVII (1942), 607—13]. Ezért az 1942 november 7-ével bezárult időszakra vonatkozólag erre a közleményre utalunk.

Az új tisztikar azonnal elhatározta hogy a Szakosztály munkásságának fellendítése céljából még december hónapban megkezdí előadássorozatát. Elsőként, december 18-án tudományos vitaülést rendeztünk; ezen a következő tárgy került megbeszélésre: „Teht-e közigazgatási intézkedéssel kivételt a miniszter saját rendelete alól?” A bevezető előadást *dr. Csekey István* egyetemi ny. r. tanár tartotta. Az ezt követő vitában *dr. Szász Ferenc* alispán, *dr. Székelyhidy Géza* vármegyei árvaszéki elnök, továbbá

dr. Búza László, dr. Ottlik László, dr. Martonyi János és dr. Bónis György egyetemi tanárok vettek részt.

A szakosztályi munkaterv további pontjai már csak az 1943. évben valósulhatnak meg.

Jelentésünk szíves tudomásulvételét kérve, maradunk a t. Elnökségnek

Kolozsvár, 1943. január 21.

kiváló tisztelettel

Dr. Balogh Artúr
elnök

Dr. Martonyi János
titkár

Jelentés
az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárának
1942. évi munkálatairól

1942. július 1-én neveztettem ki az Egyetemi és az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtára igazgatójává, s midőn most hat hónapos igazgatói működésem után számot akarok adni könyvtárunk egy évi munkálatairól — a negyedik éve zajló második világháború rettenetes szimfóniája közepette, mikor hazánk és nemzetünk léte, vagy nemléte forog kockán, nagyfokú elfogódottság vesz erőt rajtam. Lelkiismeretem nyugtalankodik, agyam a kérdések tömkelegét sorakoztatja fel, vajjon teljesítjük-e híven kötelességünket, megteszünk-e mindent és úgy cselekszünk-e mindenben, ahogy a nemzet anyagi és szellemi kultúráját védő katonáink érdeke megkívánja? Helyesen sáfarkodunk-e a reánk bízott javakkal, nem túlságosan sok-e az az anyagi erő, amelyet a mai rendkívüli körülmények között művelődésünk fenntartása és továbbfejlesztése érdekében felhasználunk?

A föld csaknem összes népeinek ez a világtörténelemben soha nem látott gigantikus küzdelme a legvégsőkig igénybe veszi a nemzetek és az egyének teljesítőképességét. Ki fog hát győzni ebben a küzdelemben? — Az, akinek a teljesítőképessége nagyobb. A teljesítőképesség nagyságát pedig az egyén felkészültsége, kultúrája dönti el. A háborút viselő országnak tehát éppen oly fontos feladata a kultúra művelése és fenntartása, mint a gyilkoló fegyverek gyártása. A fegyver a háború pusztító géniusza, általa győzünk vagy pusztulunk, de a kultúra, a szellem kultúrája általa sem semmisíthető meg. Ez lesz egyedüli értékünk, mely a világegészből megmarad. Érdemes és szükséges tehát a fegyverek dübörgése között a legnagyobb áldozatot hozni meg érte.

Hálával és tiszteletteljes elismeréssel adózom a Tisztelt Közgyűlés előtt elődömnök, *dr. Valentiny Antal*nak, akinek szolgálati idejének betöltése miatt, 1942. július 1-én, munkabírásiának teljességében nyugalomba kellett vonulnia. *Dr. Valentiny Antal* egész munkás életét ennek az intézménynek szentelte. Fáradtságot, munkát, sőt egészségét sem kímélve, az idegen uralom legnehezebb éveiben is kitarított és harcolt könyvtárunk magyar érdekeiért s ezáltal lehetővé tette, hogy az a szellem, melyet ebben az intézményben régi, nagynevű igazgatóink honosítottak meg, észrevétlenül és önkéntelenül átlántálódott a tőlünk idegen lelkekbe is.